

Innehåll

Inledning 9

DEL 1

En teoretisk grund för att bygga en fredskultur 15

Målet är en fredskultur 15

2001–2010: Det internationella decenniet för en freds- och ickevåldskultur för världens barn 16

1. Aggression och den mänskliga naturen 18

Definitioner av aggression och aggressivitet 18

Konrad Lorenz 19

Sigmund Freud 21

Erich Fromm 22

Diskussion 25

Sevilla-deklarationen om våld 26

Slutsats 27

2. Människans grundbehov 28

Vilka människans grundbehov är 28

Ska grundbehoven rangordnas? 29

Är människans grundbehov universella eller kulturberoende? 30

Identitet 33

Behov av makt och kontroll 35

Slutsats 37

3. Human needs theory: Ett alternativt sätt att tänka 38

John W. Burton 39

Grundtankar i Human needs theory 40

Krukan, en metafor för känsla av eget värde 44

Diskussion om Human needs theory (HNT) 45

Sammanfattning 48

4. Upptrappning av konflikter 50

Definitioner av konflikt 50

Galtungs och Coopers och Fazios spiral av förväntningar och beteenden 51

Destruktiv utveckling av konflikter 55

Sammanfattning 59

-
- 5. Konfliktlösning utan våld 60**
 - Mahatma Gandhi 61
 - Gene Sharp 63
 - En kombination av ickevåldsförsvar och icke-provokativt militärt försvar 64
 - Human needs theory: Konfliktlösning 64
 - Fisher och Ury: Förhandling som problemlösning 66
 - Cornelius och Faire: Alla kan vinna 68
 - Rosenberg: Giraffspråket eller ickevåldskommunikation 71
 - Slutsats 74

 - 6. Samband mellan konflikter på mikro- och makronivå 75**
 - Rubin och Levinger: Generaliseringar mellan nivåerna bör göras med försiktighet 77
 - Mikro- och makronivåerna länkas samman 80
 - Sammanfattning och diskussion 89

 - 7. Maktparadigmet ifrågasatt 92**
 - Maktparadigmet 92
 - Paradigmskifte 101
 - En jämförelse mellan maktparadigmet och det nya, framväxande paradigmet 103
 - Maktasymmetri, en diskussion 109

 - 8. Socialisering och gruppens påverkan 111**
 - Etniska fördomar 111
 - Etniska konflikter 114
 - Förebilder: Inläring genom observation 115
 - Lydnad och konformitet 120
 - Mobbning 125
 - Sammanfattning 127

 - 9. Bortträngning, maktlöshet och handlingskraft 129**
 - Bortträngning 129
 - Macy: Orsak till och följder av bortträngning i atomåldern. Åtgärder 130
 - Inlärld hjälplöshet 132
 - Förklaringar av motgångar: Personlighetsstilar 132
 - Det kognitiva-behavioristiska perspektivet på inläring 134
 - Sammanfattning och diskussion 135

 - 10. Sammanfattning: Min teoretiska position 137**
 - Fyra hörnstenar och ett paradigmskifte 138
 - Två spiraler 139
-

DEL 2***Att förebygga våld och lösa konflikter — ett undervisningsprogram prövas ut*** 143

- 11. Undervisningsprogram i USA** 146
 - Program för träning av hela klasser, TSP 146
 - Program som involverar hela skolan och samhället 147
 - Utvärdering av RCCP 150
 - Avslutande kommentar 153

- 12. Vårt undervisningsprogram: Mål, innehåll och teori** 155
 - Mål relaterade till teori 155
 - Undervisningsmetoder 158
 - Relationer mellan teorier, undervisningsmål och programmets övningar 161

- 13. De första lektionerna: Vi hör samman** 169
 - Fredsbegreppet 170
 - Krukan, en metafor för känsla av eget värde 176

- 14. Konflikthantering — en början** 183
 - Olika sätt att hantera konflikter 183
 - Ståndpunkter och underliggande behov 192
 - Upptäppning av konflikter 195

- 15. Konstruktiv konflikthantering** 200
 - Att handskas konstruktivt med känslor, särskilt vrede 200
 - Lyssnande, referensramar och perspektivtagande 207
 - Jag-budskap och giraffspråk 214
 - Medling 219

- 16. Klimatet i klasser och skola** 229
 - Visionen om en bra skola 229
 - Klassregler 232
 - Samarbetsövningar 234

- 17. Vårt multikulturella samhälle** 239
 - Våra rötter 239
 - Fördomar och diskriminering. Rollspel om förtryck 241
 - Litteraturreferenser med inriktning på olika åldersgrupper 247

-
- 18. Mobbing: läsning, uppsatser och rollspel** 251
Klass F, uppsatser 252
Rollspel och ett försök till forumspel 258
Sammanfattning och slutkommentar 261
- 19. Forumspel: Konfliktlösning praktiseras** 262
Observation i klass D 262
Observation i klass F 265
Diskussion om forumspel som metod i undervisning i
konflikthantering 268
- 20. Framtidsvisioner och fredsarbetare** 271
Framtidsvisioner 272
Fredsarbetare 275
- 21. Elevernas syn** 281
Fredsundervisning 282
Färdigheter i konfliktlösning 288
Undervisningen — en sammanfattning 292
Stämningen i klassen 292
Gruppdynamik 294
Diskussion 300
- 22. Föräldrarnas syn** 301
Föräldramötet i åk 6, klass F 301
Enkätsvaren 302
Slutkommentar 308
- 23. Det kritiska ögonblicket** 309
- 24. Sammanfattning — erfarenheter och förslag** 312
Viktiga resultat: Möjligheter och svårigheter vid undervisning i
konflikthantering 312
Sammanfattning av mina erfarenheter från undervisningen 327
Förslag för framtiden 328
- Referenser** 331
- Bilagor** 345